

**INFORMACIJA O AKTIVNOSTIMA REALIZACIJE
„POSEBNOG PROGRAMA ULAGANJA OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA PRIVREDNI I EKONOMSKI
INTERES CRNE GORE“ za III kvartal 2021. godine**

Ključne aktivnosti iz prethodnog perioda – usvajanje Odluke o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore

Vlada Crne Gore je na sjednici od 22.11.2018. godine usvojila Odluku o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore (u daljem tekstu „Odluka“), („Sl.list CG“, broj 79/18 od 07.12.2018. godine). Odlukom je predviđeno da se ista primjenjuje od 1. januara 2019. godine do 31. decembra 2021. godine.

Odluka je izmijenjena u toku 2020. godine. Naime, Zakonom o javno-privatnom partnerstvu („Službeni list Crne Gore“, broj 73/19 od 27.12.2019. godine), radi realizacije javno-privatnog partnerstva, investicija i promocija investicionih potencijala Crne Gore kao investicione destinacije osnovana je Agencija za investicije Crne Gore. Ovim zakonom je predviđeno da Sekretarijat za razvojne projekte prestaje da postoji, a da Agencija preuzima sve poslove, iz nadležnosti tog Sekretarijata, te samim tim i one u vezi sa sprovođenjem Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore (u daljem tekstu Posebni program). Pored pomenutog, ovim promjenama Odluke je obuhvaćeno i sticanje državljanstva prijemom po osnovu Posebnog programa i za članove porodice aplikanta koji su mlađi od 18 godina života. Predmetne izmjene su objavljene u „Službenom listu Crne Gore“, broj 12/20 od 11.03.2020. godine.

Implementacija Odluke je trebala da donese osnov za finansijsku podršku manje razvijenim jedinicama lokalne samouprave, pokretanje razvojnih projekata u oblastima turizma, poljoprivrede i prerađivačke industrije, a uz pomoć programa za dobijanje crnogorskog državljanstva u okviru kojeg se predviđalo najviše 2.000 zahtjeva u periodu od tri godine (01.01.2019 – 31.12.2021.).

Javni poziv za iskazivanje interesovanja za kvalifikovanje projekata na Listu razvojnih projekata u oblasti turizma

Nekadašnje Ministarstvo održivog razvoja i turizma je 26.02.2019. godine raspisalo predmetni Javni poziv. Prve izmjene i dopune Javnog poziva su objavljene 26.09.2019. godine. Pomenutim izmjenama i dopunama je dodatno definisana obaveza investitora da, uz prethodnu saglasnost tadašnjeg Ministarstva održivog razvoja i turizma, angažuje nezavisnog kontrolora koji će pratiti realizaciju investicije u vezi sa projektom koji je uvršten na Listu razvojnih projekata u oblasti turizma i polugodišnje izvještavati pomenuto Ministarstvo i Vladu Crne Gore o realizaciji projekta.

Takođe, 02.07.2020. godine su izvršene dodatne izmjene i dopune predmetnog Javnog poziva, te je definisana obaveza podnosioca prijave da dostavi neopozivu bankarsku garanciju naplativu na prvi poziv u korist Vlade Crne Gore, u iznosu od 50% minimuma investicije iz člana 11 stav 1 tačka 2 Odluke.

Na kraju, 30.10.2020. godine su izvršene i izmjene i dopune Javnog poziva kojim je podnosiocima prijave privrednim društvima čiji su krajnji vlasnici/osnivači fizička lica državljanici Crne Gore, data mogućnost da umjesto bankarske garancije mogu dostaviti korporativnu garanciju na iznos minimuma investicije iz člana 11 stav 1 tačka 2 Odluke, uz uslov da je ukupna dobit za posljednje tri godine, prije oporezivanja, veća od 9.000.000 € i ukupan prihod za posljednje tri godine veći od 90.000.000 €.

Dakle, tokom implementacije Javnog poziva izvršen je značajan broj izmjena predmetnih pravila, koje su doprinijele neujednačenosti kriterijuma i neravnopravnom položaju podnosioca prijave.

Lista razvojnih projekata u oblasti turizma

U skladu sa članom 11 Odluke, pod razvojnim projektom u oblasti turizma podrazumijeva se izgradnja hotela/mješovitog kompleksa:

- sa pet zvjezdica u primorskom regionu ili Glavnom gradu Podgorica ili najmanje četiri zvjezdice u sjevernom ili središnjem regionu, osim Glavnog grada Podgorica;
- za koji je neophodan minimum investicije u iznosu od 15.000.000,00 eura u primorskom regionu ili Glavnom gradu Podgorica ili minimum investicije u iznosu od 5.000.000,00 eura u sjevernom ili središnjem regionu, osim Glavnog grada Podgorica;
- koji će zapošljavati najmanje 80 zaposlenih u primorskom regionu ili Glavnom gradu Podgorica ili najmanje 25 zaposlenih u sjevernom ili središnjem regionu, osim Glavnog grada Podgorica;
- koji će imati najmanje 60 smještajnih jedinica u primorskom regionu ili Glavnom gradu Podgorica ili najmanje 35 smještajnih jedinica u sjevernom ili središnjem regionu, osim Glavnog grada Podgorica.

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 14. oktobra 2021. godine, prihvatila Predlog za kandidovanje projekta Izgradnje hotela "Liko Soho" Bar, po kondo modelu poslovanja, na Listu razvojnih projekata u oblasti turizma, koja sada sadrži 16 projekata. Radi se o ukupnim planiranim ulaganjima u visini od € 472 miliona, kapaciteta više od 2,800 smještajnih jedinica. U biznis planovima pomenutih projekata je definisano da će se u okviru realizacije ovih projekata stvoriti mogućnost za otvaranje novih 2,150 radnih mjesta.

Ističemo da 11 od ukupno 16 projekata sa Liste se realizuju u sjevernoj regiji (tri na Žabljaku, sedam u Kolašinu i jedan u Mojkovcu), a vrijednost tih investicija je projektovana na € 162 miliona. Planirano je da će njihovim stavljanjem u funkciju, ukupnih kapaciteta 1,406 smještajnih jedinica, biti stvorene pretpostavke za otvaranje više od 1,100 novih radnih mjesta.

Preostalih 5 projekata sa Liste se realizuju u južnoj regiji (po jedan u Miločeru, Tivtu, Čanju, Budvi i Baru), u vrijednosti od € 310 miliona ukupih kapaciteta 1,394 smještajnih kapaciteta, i planiranih nešto više od 1,050 novih radnih mjesta.

Aktivnosti organa državne uprave nadležnog za poslove ekonomije

Nekadašnje Ministarstvo ekonomije je 05.11.2019. godine donijelo Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju razvojni projekti u oblasti prerađivačke industrije, u postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 063/19 od 18.11.2019. godine).

U skladu sa ranijom obavezom informisanja Vlade Crne Gore, tadadašnje Ministarstvo ekonomije je 27.11.2020. godine pripremila Informaciju o aktivnostima koje su sprovedene u prethodnom periodu, a koje su proistekle iz odredbi relevantnih propisa za stvaranje uslova za realizaciju razvojnih projekata u oblasti prerađivačke industrije. Kako je predmetnim Pravilnikom predviđena realizacija razvojnih projekata koji obezbjeđuju uvođenje novih tehnologija i otvaranje novih prerađivačkih kapaciteta u industriji, ali isto tako i valorizaciju i stavljanje u funkciju neiskorišćenih industrijskih kapaciteta, odnosno proširenje i rekonstrukciju postojećih kapaciteta, prilikom razmatranja na Komisijama prethodnog saziva Vlade ostalo je otvoreno pitanje u vezi sa eventualnim eliminisanjem mogućnosti investicija u proširenje/rekonstrukciju postojećih neiskorišćenih kapaciteta. Predmetno pitanje je zahtijevalo dodatne konsultacije i instrukcije, zbog čega Informacija nije upućena u dalju proceduru usvajanja na sjednici Vlade Crne Gore, pa samim tim nijesu bili obezbijedjeni preduslovi za definisanje i raspisivanje Javnog poziva za dostavljanje predloga za Listu razvojnih projekata u oblasti prerađivačke industrije, u skladu sa Odlukom.

Dakle, u pitanju je segment programa koji nije ni otpočeo sa implementacijom, što je još jedna potvrda manjkavosti trenutnog programa.

Aktivnosti organa državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede

Nekadašnje Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je 19.07.2019. godine, u skladu sa Odlukom, donijelo Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju razvojni projekti u oblasti poljoprivrede i drvoprerade u postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 041/19, od 22.07.2019. godine).

Javni poziv za dostavljanje predloga radi sačinjavanja predloga Liste razvojnih projekata u oblasti poljoprivrede i drvoprerade, na osnovu kojih se može steći crnogorsko državljanstvo prijemom, objavljen je 08.10.2019. godine. U prethodnom periodu (23. i 25.12.2020. godine) na adresu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede su pristigle dvije prijave na predmetni Javni poziv. 06.07.2021. godine je formirana Komisija za ocjenu razvojnih projekata podnijetih po JP, sastavljena od predstavnika MPŠV, MER i MEPPU, koja je analizirala pristigle 2 ponude na JP. Komisija se sastala nekoliko puta i 09.09.2021. godine izradila Izvještaj Komisije o ocjeni razvojnih projekata podnijetih po JP, te navela razloge zbog kojih smatra da iste treba odbiti.

Aktivnosti Agencije za investicije Crne Gore

Shodno Odluci, tadašnji Sekretarijat za razvojne projekte je 3. januara 2019. godine objavio dva javna poziva, i to:

1. Javni poziv za izbor agenata za posredovanje radi realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore;
2. Javni poziv za izbor agenata za ocjenu međunarodne podobnosti radi realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore.

Od ukupno 22 prijave pristigle na adresu tadašnjeg Sekretarijata za razvojne projekte, izabrana su tri agenta za obavljanje promocije i aktivnosti posredovanja, i to:

1. Apex Capital Partners DOO Podgorica;
2. Arton Group GMBH Austrija; i
3. Henley & Partners Government Services LTD Džersi.

Na Javni poziv za odabir agenata za ocjenu međunarodne podobnosti, od ukupno 13 pristiglih prijava, izabrana su dva agenta, i to:

1. S-RM Intelligence and Risk Consulting LTD, Velika Britanija i
2. Exiger Canada INC, Kanada.

Nakon izbora pomenutih agenata, tadašnji Sekretarijat je pripremio predloge ugovora, koji su dostavljeni Vladi Crne Gore, te su isti zaključeni sa odabranim agentima. Poslije potpisivanja ugovora, agentima su izdate zvanične licence. Kao što je predviđeno programom, odnosno Odlukom, posredovanje ili procjenu međunarodne podobnosti obavljaju samo licencirani agenti. U međuvremenu, tokom juna mjeseca 2021. godine svim licenciranim agentima je produžena licenca za još godinu dana, na njihov zahtjev. Napominjemo da se, u skladu sa članom 7 Odluke predmetne licence izdaju na vrijeme od jedne godine i mogu se, na zahtjev agenta za posredovanje, odnosno agenta za ocjenu međunarodne podobnosti, bez ponovnog zaključivanja ugovora, produžiti dva puta na vrijeme od po jedne godine.

Od početka realizacije Posebnog programa do kraja izvještajnog perioda (30.09.2021. godine), Agenciji za investicije je predato 303 zahtjeva za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom po osnovu posebnog programa. Broj aplikacija koje su prošle sve provjere i za koje su od strane Ministarstva unutrašnjih poslova donijeta rješenja o prijemu u crnogorsko državljanstvo, te su aplikantima uručeni

pasoshi, je 90. U tabelarnom prikazu nalazi se trenutni presjek stanja podnijetih zahtjeva za crnogorsko državljanstvo na osnovu Posebnog programa ulaganja¹:

Tabela 1: Statistika podnijetih zahtjeva za crnogorsko državljanstvo na osnovu Posebnog programa

1.	Ukupno podnijetih aplikacija Agenciji za investicije Crne Gore od strane Agenata za posredovanje	303
2.	Aplikacije koje su podnešene Agenciji za investicije Crne Gore koje su u obradi i za koje je nakon obrade i utvrđivanja administrativne usaglašenosti tražena dopuna i pojašnjenje.	59
3.	Aplikacije koje su poslate Agentima za ocjenu međunarodne podobnosti (Due Diligence) na obradu i mišljenje	30
4.	Aplikacije koje su dobile pozitivno mišljenje Agentu za ocjenu međunarodne podobnosti (Due Diligence) i trenutno su u fazi dodatne provjere u Ministarstvu unutrašnjih poslova	95
5.	Odbijene aplikacije zbog negativnog mišljenja Agentu za ocjenu međunarodne podobnosti (Due Diligence)	24
6.	Aplikacije za koje je traženo pojašnjenje od Agenata za ocjenu međunarodne podobnosti (Due Diligence)	0
7.	Aplikacije koje su trenutno u fazi prenosa ESCROW sredstava	5
8.	Aplikacije koje su prošle sve provjere i za koju je izdato rješenje o prijemu u crnogorsko državljanstvo i izdat pasoš	90

Izvor: Agencija za investicije Crne Gore

Aktivnosti nezavisnih kontrolora

Izmjenama i dopunama Javnog poziva 26.09.2019. godine dodatno je definisana obaveza investitora da, uz prethodnu saglasnost tadašnjeg Ministarstva održivog razvoja i turizma, angažuje nezavisnog kontrolora koji će pratiti realizaciju investicije u vezi sa projektom koji je uvršten na Listu razvojnih projekata u oblasti turizma i polugodišnje izvještavati pomenuto Ministarstvo i Vladu Crne Gore o realizaciji projekta.

Dosadašnja generalna ocjena nezavisnih kontrolora u vezi sa pomenutim projektima je da podaci dostavljeni u finansijskim izvještajima sa pregledima troškova istinito i objektivno prikazuju stvarno stanje ulaganja u izvještajnom periodu, te da sprovođenjem procedura kontrole prateće dokumentacije nije uočeno odstupanje od dostavljenog finansijskog izvještaja. Ovi izvještaji sadrže informacije o realizaciji projekata u polugodišnjim periodima, i za sada, oni predstavljaju jedini osnov za eventualno dalje postupanje u vezi sa preispitivanjem statusa razvojnog projekta.

Vlada Crne Gore je usvojila 13 izvještaja o činjeničnom stanju za 7 projekata sa Liste razvojnih projekata u oblasti turizma:

1. Izgradnja condo hotela Kolašin Resort & Spa, Kolašin - za nezavisnog kontrolora je izabran DOO Crowe, prvi izvještaj usvojen je na sjednici Vlade od 16.04.2020. godine, drugi na sjednici Vlade od 19.11.2020. godine, a treći na sjednici Vlade od 08.07.2021. godine;
2. Izgradnja hotela „Breza“, Kolašin - za nezavisnog kontrolora je izabran DOO Crowe, prvi izvještaj usvojen je na sjednici Vlade od 18.06.2020. godine, a drugi na sjednici Vlade od 08.04.2021. godine;
3. Izgradnja hotela „Kraljičina plaža“, Miločer, Budva - za nezavisnog kontrolora je izabran DOO Crowe, prvi izvještaj usvojen je na sjednici Vlade od 09.07.2020. godine, a drugi na sjednici Vlade od 08.07.2021. godine;

¹ Na dan 30.09.2021. godine

4. Izgradnja hotela „Durmitor Hotel and Villas“, Žabljak - za nezavisnog kontrolora je izabran DOO Crowe, a prvi izvještaj usvojen na sjednici Vlade od 16.07.2020. godine, a drugi na sjednici Vlade od 08.07.2021. godine;
5. Izgradnja hotela „Bjelasica 1450“, Kolašin - za nezavisnog kontrolora je izabran Racio Mont DOO, prvi izvještaj usvojen na sjednici Vlade od 22.10.2020. godine, a drugi na sjednici Vlade od 30.07.2021. godine;
6. Izgradnja hotela „K16“ po kondo modelu poslovanja, Kolašin - za nezavisnog kontrolora je izabran DOO Crowe, prvi izvještaj usvojen je na sjednici Vlade od 12.04.2021. godine, a drugi na sjednici Vlade od 30.07.2021. godine;
7. Izgradnja hotela „D“ sa depadansom „E“, 4*, Kolašin, po kondo modelu poslovanja - za nezavisnog kontrolora je izabran DOO Crowe, a prvi izvještaj usvojen je na sjednici Vlade od 08.07.2021. godine.

Ključna aktivnost iz I kvartala 2021. godine

Trajanje Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 18. marta 2021. godine, potvrdila trogodišnji period trajanja Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, kako je predviđeno Odlukom, Javnim pozivom i pratećim zakonskim i podzakonskim aktima. Takođe, Vlada se obavezala da će, do 31.12.2021. godine, donijeti odluku da li će uvesti novi sistem za dobijanje državljanstva Crne Gore, koje ne proizilazi po automatizmu posredstvom rođenja, i ostalim Zakonom predviđenim kriterijumima. Vlada će, blagovremeno, jasno definisati novi potencijalni model za dobijanje državljanstva Crne Gore, izvršiti analizu, te definisati nove kriterijume, način i postupak učešća u programu ekonomskog državljanstva.

Ključna aktivnost iz II kvartala 2021. godine

Proširena metodologija praćenja razvojnih projekata u oblasti turizma

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 7. oktobra 2021. godine, usvojila Informaciju o aktivnostima realizacije „Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore“, koja je sadržala proširenu metodologiju praćenja razvojnih projekata u oblasti turizma. Navedena metodologija, pored izvještaja nezavisnog kontrolora, koji ostaje nepromijenjen u odnosu na raniju praksu, uvodi dva nova postupka u proceduri praćenja razvoja projekata, čiji je primarni cilj stvaranje što bolje slike o stepenu razvoja jednog projekta.

Na taj način, Ministarstvo sprovodi novu metodologiju za praćenje realizacije razvojnih projekata u oblasti turizma, koja obuhvata sljedeća tri aspekta:

- Izvještaj nezavisnog kontrolora;
- Izvještaj o stanju radova na projektu;
- Izlazak na teren, saradnja sa lokalnom samoupravom i praćenje razvoja komunalne infrastrukture.